

Global express

L'actualitat a l'aula

¡Viaje con nosotros... si quiere gozar!

1.

PAÍS 1: IEBAKA

- Amnistia Internacional va publicar un informe sobre aquest país, en el qual critica els freqüents homicidis comesos per la policia en circumstàncies controvertides. També acusa el govern de no protegir els drets dels immigrants i dels ciutadans d'ascendència estrangera, i de permetre el fustigament contra defensors dels Drets Humans.
- Es troba a la zona amb una taxa de prevalença del VIH/sida més elevada, després de l'Àfrica subsahariana. El govern reconeix que gairebé el 70% de les persones que necessiten tractament antiretroviral no el reben.
- Els esculls de corall estan contaminats, la qual cosa degrada els hàbitats marins i redueix les poblacions de peixos.
- Pateix freqüents huracans que devasten els habitatges de la gent i que afecten negativament l'economia.
- El 60% de la població és pobre i, d'aquesta població pobre, un 20% viu en la pobresa extrema. El 33% de la població és menor de 14 anys, i la taxa de mortalitat infantil és del 36 per mil.

PAÍS 2: AKABEI

- L'amabilitat de la seva gent, la seva cultura i les seves platges impressionants el converteixen en un lloc ideal per invertir-hi o per adquirir-hi una segona residència.
- Als seus 1.288 km de costes hi trobem platges de gran qualitat a només deu minuts de l'aeroport internacional, que tenen una infraestructura completa pel que fa a telecomunicacions, transport, comerços, salut i seguretat, i amb una àmplia oferta hotelera, de restauració i d'entreteniment.
- Entre les serralades Central i Septentrional hi ha una regió molt fèrtil. Les brises marines i els corrents oceànics moderen el clima tropical plujós. Hi fa una temperatura ideal durant tot l'any.
- Té dos parcs naturals declarats patrimoni de la humanitat per la UNESCO. En l'àmbit històric i cultural, es poden visitar ciutats colonials i edificis singulars catalogats com a patrimoni mundial per la UNESCO.
- És conegut per dos ritmes musicals, anomenats merengue i bachata, que van adquirir popularitat a mitjan segle XIX.

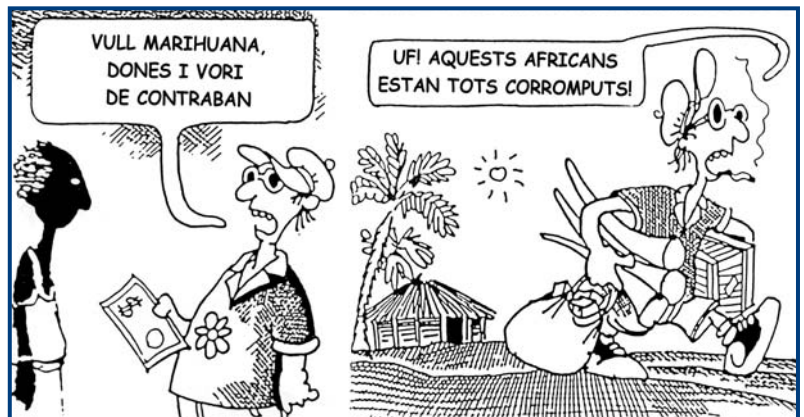
Font: Adaptat de X. Obach. Editorial Praxis, 1998.

1. On te n'aniries de viatge? Per què?

2. Turistes o viatgers?

Ens hem preguntat mai quins són els motius que ens porten a convertir-nos en turistes? Què sabem dels llocs on anem? Quines experiències esperem viure-hi? Per què escollim un determinat tipus de viatge? Segur que no tothom espera el mateix quan inicia un periple cap a un lloc desconegut.

2. Observa els còmics següents i digues què et suggereix cadascun.

Font: Norte y Sur. Intermón, 1994

3. Què diries que tenen tots tres en comú? Quina és la visió que ens mostren de les persones que viuen als llocs que visiten aquests turistes?
4. Com que segurament hauràs viatjat algun cop, pensa-ho bé i digues si estàs d'acord o no amb la imatge del turista que ens presenten els còmics. Per què?
5. Recordes aquest anunci? Quin estereotip creus que reforça?

Extret de: <http://www.litoralautentico.com/litoral.html>

6. Posa les teves opinions en comú amb les dels teus companys i companyes i discuteix amb el grup-classe per què creieu que viatgen les persones. Quines diferències us sembla que hi ha entre un viatger i un turista respecte a l'objectiu del seu viatge i respecte al seu comportament?

3. Llums i ombres

El turisme és la indústria més gran del món, per davant de la indústria automobilística o petrolera. A més a més, després del tràfic d'armes, és el negoci més gran en l'àmbit internacional, ja que l'any 2005 va representar l'11% del PIB mundial. Segons l'Organització Mundial del Turisme (OMT), es preveu que el nombre de viatgers internacionals –que va ser de 500 milions l'any 1995– arribi a gairebé els 1.000 milions l'any 2010 i pugui assolir els 1.600 milions l'any 2020.

El turisme és una realitat que provoca que milions de persones es moguin per bona part del planeta. Naturalment, aquests desplaçaments, que sovint es concentren en àrees molt determinades dels diversos continents, tenen enormes conseqüències en tots els àmbits –econòmic, social, cultural i mediambiental– que no tothom valora de la mateixa manera.

7. En grups petits, penseu quins són els aspectes, tant positius com negatius, que pot aportar el turisme als països del Sud. Poseu en comú el treball dels grups i elaboreu entre tots i totes un llistat on quedin recollits.

8. Un cop elaborat el llistat, llegiu amb atenció les informacions següents:

El turisme és riquesa per a la persona, per a la família, per a la comunitat i per al món sencer.

Font: Organització Mundial del Turisme, 2002.

El turisme s'ha convertit en la principal font de divises per als 49 països menys desenvolupats (excloent la indústria petrolera), amb un increment dels ingressos del 47% en els darrers deu anys, davant el 7,8% que han experimentat els països de la UE (Unió Europea).

Font: Jornades de Turisme Just. Amparo Sancho. «Un reto para el desarrollo».

El turisme es construeix a partir de recursos naturals (sol i platja) i/o culturals, especialment presents en els països empobrits.

Per iniciar el sector turístic, calen menys requisits que per a altres activitats i menys despeses de manteniment.

El sector turístic és intensiu en mà d'obra, la qual, per altra banda, no requereix una formació inicial excessiva per a la majoria dels llocs de treball.

L'arribada del turisme serveix per potenciar el desenvolupament de les obres públiques i del transport, la qual cosa pot beneficiar les comunitats locals.

Com que es tracta d'un servei que es consumeix en el moment de la utilització, és a dir, al mateix país, pot estimular la demanda i la producció interna d'altres béns i serveis (per exemple, dels aliments).

9. Segons les informacions anteriors, quins són els avantatges que el turisme pot aportar als països, en especial als més pobres? Elaboreu-ne un llistat.

10. Ara llegiu i analitzeu detingudament les notícies següents:

El turisme amenaça la Reserva de la Biosfera del Marroc

A la llacuna de Smir i a la zona d'aiguamolls de Restinga-Smir s'hi construiran tres grans complexos turístics. Dos d'aquests complexos afectaran directament aquestes zones. Ja no hi haurà zones naturals en tota la costa que va de Ceuta a Tetuan, ja no hi haurà lloc perquè puguin

descansar i alimentar-se les aus migratòries. La contaminació de la costa amb aigües residuals augmentarà, la qual cosa provocarà la desaparició de moltes espècies marines.

■ Font: www.turismoresponsable.net

Un de cada deu espanyols sap d'algú que ha practicat el turisme sexual

Segons l'informe d'Unicef Espanya, l'actitud de la societat espanyola davant la pràctica de l'explotació sexual comercial infantil en els viatges és la següent: el 55% i el 34% dels enquestats consideren com un fenomen freqüent i molt freqüent, respectivament, la prostitució infantil en països empobrits; un 21% consideren que la majoria dels espanyols

que viatgen a països en vies de desenvolupament busquen sexe amb menors d'edat; un 10% diuen que coneixen algun adult implicat en pràctiques d'abusos sexuals a menors.

■ Font: Reelaboració d'un article de Sílvia Torralba.

Respecte al tema de l'ocupació, el sector turístic és molt atractiu, ja que ofereix sous més elevats que els d'altres sectors econòmics, com per exemple l'agricultura. Tot i així, provoca que la població més jove abandoni el camp i vagi a viure a les zones

pobres que envolten els complexos turístics, on els espera una feina temporal i vulnerable.

■ Font: SARDELLA, P.; LANZANOVA, L.; *Viaggiare a occhi aperti*. ICEI. Mila 1997.

Als països del Sud, moltes de les obres públiques adreçades a la millora de les infraestructures per augmentar el desenvolupament turístic es fan amb fons públics que deixen d'invertir-se en sanitat, en educació o en agricultura. Això representa un greu perjudici per a les poblacions locals.

Perdre la terra significa entrar de manera forçosa en l'economia global dels diners. Els diners són l'única moneda reconeguda per l'economia global. Sense diners (i sense feina) no hi ha sortida, perquè la terra i l'antic estil de vida ja no existeixen. Es pot dir que el turisme destrueix llocs de treball en la mesura que contribueix a allunyar la població de la terra. En síntesi, el turisme destrueix sistemes de supervivència.

■ Font: NOCHOLSON-LORD, D. 'Viaggiatore d'Occidenti', a *Internazionale*. 17/10/1997.

11. Quines qüestions us han sorprès? Per què?

12. A quines conclusions arribeu?

13. Completeu o modifiqueu el llistat que heu elaborat en l'activitat 7.

4. Mar o muntanya

Les informacions següents mostren alguns exemples de les conseqüències del nostre model turístic en alguns llocs del nostre país.

- 14.** En grups, llegiu les informacions següents relacionades amb diferents infraestructures turístiques, i escolliu les frases que expressin les principals conseqüències, positives i negatives, de cadascuna de les propostes.

La neu

Els estudis científics elaborats els darrers anys posen en evidència que el canvi climàtic ja està produint el progressiu, tot i que encara lleu, augment de les temperatures a la muntanya, el menor gruix mitjà de la neu i la major irregularitat temporal i territorial de la innivació. Es tracta d'un efecte que ja s'ha pogut comprovar amb la reducció de les glaceres pirinenques des de mitjan dels anys vuitanta.

Als efectes del canvi climàtic, cal afegir-hi les greus afeccions ambientals que estan produint a la majoria de les nostres muntanyes la presència i l'aparició d'estacions d'esquí acompanyades de projectes urbanístics amb centenars d'habitatges, hotels, balnearis, etc., en espais naturals d'alt valor ecològic. Aquestes estacions generen a més a més la necessitat –artificial– de noves infraestructures de transport, de nous serveis i, especialment, de nous i grans consums de recursos naturals. L'energia elèctrica o els desplaçaments en vehicles privats són, juntament amb la desforestació, els principals responsables del canvi climàtic.

Un exemple d'això el podem trobar en una estació d'esquí que es va construir als anys setanta, i que s'ha convertit en un autèntic forat negre on periòdicament s'hi enterren considerables quantitats de diners públics. Ubicada en uns cims elevats, ja al límit del domini esquiable, els seus vessants es troben clarament exposats als vents dominants del nord i del nord-oest. Aquests vents humits, i en molts casos càlids, fan malbé any rere any el mantell de neu que es pretén aprofitar, per molt que ho intentin contrarestar amb nombrosos canons de neu artificial.

Inversions milionàries, utilitzades a destruir el relleu singular d'alta muntanya i a instal·lar desenes de canons, no poden impedir que les altes temperatures de les darreres dècades, agreujades pel canvi climàtic, impedeixin la creació i el manteniment de la neu artificial. Com a conseqüència, l'elevada inversió de les remodelacions successives, cadascuna de les quals convertida en la solució definitiva a aquest problema endèmic de l'estació, se l'enduen els vents, que de pas també s'enduen els diners utilitzats any rere any per mantenir oberta una estació sense neu i sense usuaris.

Amb tot, aquesta inversió pública ha estat aprofitada hàbilment pels interessos privats per aconseguir beneficis a costa de l'especulació urbanística als terrenys propers als pobles de la vall. Assistim impotents al desenvolupament desorbitat de tres urbanitzacions, en alguns casos amb grans impactes paisatgístics. Veiem desaparèixer, d'aquesta manera, un paisatge de prats humits i de boscos.

A més a més, aquesta política de manteniment a ultrança de l'estació d'esquí i de suport al model de desenvolupament urbanístic i turístic de la vall és tremendament insolidària amb la resta de les zones de muntanya properes.

Mentre la comarca de l'estació d'esquí es desenvolupa de manera insostenible, la resta de les zones properes pateixen l'absència de la inversió pública en polítiques de desenvolupament territorial, llevat de la construcció d'embassaments, evidentment. I, com una taca d'oli, el buit demogràfic s'estén sobre el territori i dona lloc a autèntics "deserts humans". En aquestes comarques, els llums d'emergència ja fa anys que es van encendre: només queda una escola en cada comarca, i estan constantment amenaçades amb el tancament per manca d'alumnat. Hi ha cap possibilitat de desenvolupament per a una comarca on ja no quedin nens i nenes?

La pregunta obligada que caldria fer-se davant aquesta situació seria: què hauria passat si tots els diners públics invertits en una estació d'esquí s'haguessin repartit en polítiques de desenvolupament territorial sostenible entre la resta de les comarques? El resultat potser hauria estat menys desastres ecològics, menys urbanitzacions especulatives, més població a les zones de muntanya, més desenvolupament rural sostenible, més paisatges singulars conservats, etcètera.

Font: Ecologistes en Acció (<http://www.ecologistasenaccion.org>).

La ciutat de vacances

Segons assenyala una consultoria immobiliària internacional, la legislació urbanística de moltes comunitats autònomes espanyoles –el model resultant de les quals ha estat posat en entredit per la Unió Europea– ha afavorit el creixement desorbitat de promocions urbanístiques.

Entre aquestes promocions destaquen molts projectes de "ciutats de vacances" que acostumen a ser macroubanitzacions turístiques ubicades en molts municipis costaners. Els promotors i els gestors immobiliaris han anat comprant sòl des dels anys vuitanta, però ha estat fa tot just tres anys quan aquest tipus de complexos turístics immobiliaris han experimentat una explosió en tota regla.

Aquests complexos turístics immobiliaris creixen a un ritme vertiginós i les seves dades econòmiques són contundents. Cada cop hi ha més venda d'apartaments i més turistes visitants als hotels, als restaurants, als camps de golf –un camp de golf consumeix la mateixa aigua que una ciutat de 100.000 habitants– i balnearis.

Molts d'aquests complexos turístics immobiliaris s'han fet a partir d'adjudicacions irregulars. Les associacions de veïns, les plataformes ecologistes o les organitzacions ciutadanes afectades, que lluiten contra aquesta mena de complexos, la majoria de vegades són ignorades en el procés.

Font: Extret de l'article aparegut en el número 38 de *Periódico Diagonal*.

El port esportiu

Cada cop són més freqüents a les nostres costes projectes que no tenen una deguda justificació pel que fa a l'interès públic que pretenen cobrir, i que en cap cas respecten el paisatge, el medi ambient o el patrimoni històric. Un exemple d'això són els ports esportius.

Moltes vegades, no tan sols es tracta de projectes megalòmans i innecessaris amb evidents impactes ambientals sobre les zones marítimes, sinó que la majoria de cops no s'ajusten a la normativa mediambiental per a projectes d'aquestes característiques. D'acord amb aquesta normativa, un projecte de port esportiu ha de presentar diverses alternatives tècnicament viables que han de ser analitzades en un Estudi d'Impacte Ambiental.

Més enllà de les qüestions legals hi ha els criteris ambientals i d'interès públic. La construcció de nous ports esportius comporta la destrucció total de platges i camps. La nova instal·lació de ports esportius produeix un augment dels vessaments procedents de les activitats nàutiques. Com que es tanquen de manera important les zones marítimes, es redueix de manera dràstica la renovació de les aigües interiors, la qual cosa produeix una contaminació permanent que va augmentant al llarg dels anys.

Un altre aspecte important són els fangs tòxics que s'extreuen del fons del mar. Aquests materials estan molt contaminats amb metalls pesants altament tòxics com ara el mercuri, el zinc i el coure, per la qual cosa requereixen una gestió i un tractament especials.

D'altra banda, molts d'aquests projectes són incompatibles amb les normatives per a zones de protecció costanera i mareal, respectivament.

Finalment, la realització d'aquest tipus de projectes produeix sovint la pèrdua d'espais públics, ja que als nous terrenys guanyats al mar s'hi projecta la instal·lació de nous locals comercials i magatzems, que seran atorgats mitjançant concessions a l'empresa privada.

Font: www.turismoresponsable.net

Els ports esportius a la regió de Múrcia

La regió de Múrcia pateix un gran dèficit de ports esportius. S'estima que per atendre la demanda actual cal habilitar almenys 10.000 punts d'amarratge, la qual cosa fa necessària de manera decidida i urgent la construcció de nous ports i l'ampliació de la major part dels existents. Això és una demanda permanent i legítima dels usuaris de la navegació esportiva i de recreació, que són persones i famílies d'un ampli espectre econòmic, social i cultural, que simplement volen gaudir d'aquest bé universal que és el mar, per mitjà de la navegació.

Hi ha qui s'oposa a la construcció de ports esportius. Creiem que amb una visió parcial d'aquest tema, no entren a mirar ni tan sols els beneficis que això comporta, i només parlen de la càrrega negativa que cal suportar. És clar. Són obres, i com qualsevol infraestructura, en fer-les realitat es modifica l'espai en què s'ubiquen directament. Afortunadament, tenim una costa extensa que permet que es facin aquestes instal·lacions en ubicacions idònies, de manera totalment respectuosa amb els entorns naturals i urbans.

Els ports esportius, a més a més de satisfer una demanda social legítima, són un magnífic motor per a l'economia i un viver de llocs de treball de qualitat, que actua de locomotora de tot un entramat econòmic que afavoreix la creació d'empreses de tota mena i enforteix les altres existents a la regió. Basti com a exemple la construcció d'embarcacions, de motors o d'accessoris, l'equipament de ports, la venda i el manteniments d'embarcacions, la formació nàutica, el lloguer d'embarcacions i molts altres sectors als quals permet augmentar l'activitat (l'hostaleria, l'electricitat, la fontaneria, la construcció, etc.). També serveixen de segona activitat a moltes persones del sector pesquer, a les quals permeten millorar els ingressos, a vegades incerts.

Font: Extret de l'article d'Avelino Marín López, vicepresident de COEC i de l'Associació de Clubs Nàutics i Ports Esportius de la Regió de Múrcia, publicat a *La verdad digital* de Múrcia.

El turisme residencial

El turisme residencial va generar l'any 2003 una facturació de 4.500 milions d'euros a Espanya, segons dades de l'empresa Tinsa. En aquests moments, a la Costa Blanca hi ha uns 250.000 habitatges propietat de ciutadans estrangers, la qual cosa ha fet d'Alacant la província espanyola, juntament amb Màlaga, amb més residents. El turisme residencial és, actualment, el segment amb més potencial de creixement de la indústria turística.

Espanya és la segona destinació turística mundial, amb 50 milions de visitants, dels quals un milió té un habitatge en propietat. I els experts calculen que en els propers cinc anys s'hauran comprat una segona residència 800.000 noves famílies europees. La concentració més important es dona a la Costa Blanca, a la Costa del Sol i a les Illes Balears, el percentatge de creixement de les quals ha arribat al 30% en els darrers deu anys.

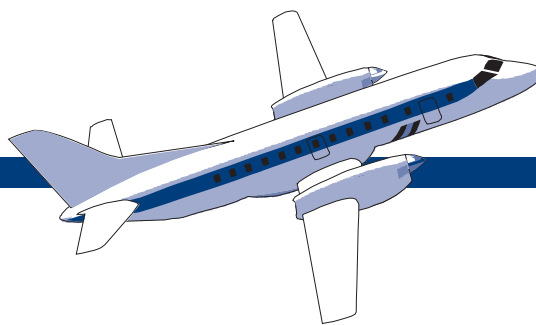
Font: Extret de l'article "El turismo residencial generó 4.500 millones en 2003", publicat a l'edició digital de *Levante. El mercantil valenciano*.

15. Poseu en comú el vostre treball i contesteu la pregunta següent:

Quin creieu que és, a llarg termini, el tipus de turisme més beneficiós per al nostre país?

5. Marxem de viatge!

Ara, en grup, planificarem un **viatge de final de curs** a la destinació que escolliu entre tots i totes. La durada serà de set dies.

- 16.** Per grups, detalleu totes les activitats previstes durant les 24 hores de cada un dels dies que durarà el viatge.

	MATÍ	TARDA	NIT
1r DIA			
2n DIA			
3r DIA			
4t DIA			
5è DIA			
6è DIA			
7è DIA			

Hi ha un *Codi Ètic Mundial per al Turisme*, que va ser adoptat per l'Organització Mundial del Turisme l'any 1999, així com per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 21 de desembre del 2001.

17. Analitzeu si el vostre projecte de viatge turístic de l'activitat anterior respecta els aspectes següents recollits pel *Codi Ètic Mundial per al Turisme*. Decidiu si els respecta o no, i expliqueu el perquè de la vostra resposta.

ARTICLES	SÍ	NO	PER QUÈ
El viatge està organitzat a partir del coneixement de les peculiaritats, de les tradicions, de les lleis i de les característiques sanitàries del país que es visita.			
Considerem el turisme com un mitjà privilegiat de desenvolupament individual i col·lectiu. Les nostres activitats turístiques respectaran i promouran els Drets Humans.			
En la preparació del viatge s'ha valorat salvaguardar el medi ambient, els recursos i el patrimoni natural. Podem classificar el nostre viatge com a "ecoturístic".			
Les activitats turístiques programades respecten el patrimoni artístic, arqueològic i cultural. No contribueixen a la normalització (o a l'alienació) ni a l'empobriment.			
Ens hem assegurat que els beneficis del viatge contribueixen a la millora del nivell de vida de la població de les regions visitades i responen a les seves necessitats.			

ARTICLES	SÍ	NO	PER QUÈ
Per mitjà de les autoritats i de la premsa especialitzada en turisme, ens hem informat de la situació de conflicte o de possibles riscos a la regió que visitarem.			
Veiem el turisme com un dret personal a descobrir les riqueses del nostre món, entenent-lo com una conseqüència del dret al descans i a l'oci.			
Segons l'article 13 de la Declaració Universal dels Drets Humans, els turistes i els visitants es beneficiaran de la llibertat de circular per l'interior dels seus països i d'un Estat a l'altre. Coneixem aquesta legislació.			
Hi ha una relació equilibrada entre empreses de països emissors i receptors, contribuint al desenvolupament sostenible del turisme i a una repartició equitativa dels beneficis del seu creixement. Exigim aquest tracte equitatiu en el nostre viatge.			
Sabem que els agents públics i privats del desenvolupament turístic cooperaran en l'aplicació d'aquests principis i en controlaran la pràctica efectiva.			

18. A partir de l'anàlisi del vostre viatge segons el *Codi Ètic Mundial per al Turisme*, afegiu tres correccions que considereu imprescindibles a la vostra programació del viatge perquè compleixi les directrius d'aquest Codi.